

BIJKOMENDE PENSIOENOPBOUW ANNO 2011 BIJ GEBREK AAN INGRIJPENDE HERVORMINGEN IS ZELF ACTIE NEMEN DE BOODSCHAP ...

In dit artikel geven we een kort overzicht van de mogelijkheden waarover men beschikt om via de tweede pensioenpijler te zorgen voor een aanvulling op het wettelijke pensioen. In een volgende bijdrage zullen de mogelijkheden tot vastgoedfinanciering via die tweede pensioenpijler nader worden toegelicht. Dit artikel leidt ook een reeks van artikels in over de verwerving van een tweede verblijf in België of in het buitenland.

De fundamentele van de huidige pensioenregeling werden reeds decennia geleden gelegd, maar worden momenteel fel bekritiseerd. De voorbije jaren is de reële waarde van het wettelijke pensioen, zowel voor zelfstandigen als voor werknemers, dan ook dermate gedaald dat die in vele gevallen onder de Europese armoedegrens ligt. De berekening van het wettelijke pensioen is namelijk gebaseerd op het principe dat een beroepsloopbaan 45 jaar bedraagt, terwijl een gemiddelde loopbaan momenteel ongeveer 38 jaar telt. Bovendien werd het wettelijke pensioen de voorbije jaren, om budgettaire redenen, door de overheid meermaals beknot door te sleutelen aan de mechanismen die rekening hielden met de evolutie van de prijzen en de evolutie van de welvaart. Gemiddeld mag een gepensioneerde werknemer momenteel op een maandelijks wettelijk brutopensioen rekenen van ongeveer 1200 euro. Voor een zelfstandige ligt dat gemiddelde op 700 euro per maand. De kans is klein dat dat bedrag voldoende is voor de actieve gepensioneerde die onbezorgd van een aangenaam pensioen wil genieten...

EVEN TER HERINNERING

De eerste pensioenpijler staat voor het wettelijke rust- en overlevingspensioen. De tweede pijler omvat de aanvullende (beroepsgebonden) pensioenen (zoals het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen, individuele pensioentoezeggingen en groepsverzekeringen). De derde pijler betreft de niet-beroepsgebonden aanvullende pensioenopbouw (zoals het pensioensparen en de individuele levens-

verzekering). Op die laatste pijler wordt in dit artikel niet verder ingegaan.

FISCAALVRIENDELIJK

Met de invoering van fiscale stimuli wilde de overheid zelfstandigen aanmoedigen om zelf verantwoordelijkheid te nemen inzake de opbouw van een aanvullend pensioen. Waar het oorspronkelijk de bedoeling was zelfstandigen te stimuleren om het verschil tussen het wettelijke werknemerspensioen en het wettelijke zelfstandigenpensioen weg te werken, maken bovenstaande cijfers duidelijk dat het huidige doel van het aanvullende pensioen veel verder gaat dan enkel die oorspronkelijk beoogde correctie.

Binnen de tweede pensioenpijler is het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen (VAPZ) wellicht de meest fiscaalvriendelijke aanvulling op het wettelijke pensioen. Dat regime laat zelfstandigen toe om op vrijwillige basis persoonlijke bijdragen te storten aan een verzekeringsinstelling of een erkende pensioeninstelling.

Jammer genoeg werd het niveau van de bijdragen geplafonneerd, zodat het VAPZ in de meeste gevallen te beperkt is om een degelijk pensioen op te bouwen. De maximale bijdrage die aftrekbaar is in de personenbelasting, is beperkt tot 8,17% van het begrensde beroepsinkomen waarop ook de sociale zekerheidsbijdragen worden berekend (voor 2011 bedraagt de maximaal aftrekbare VAPZ-premie 2.852,89 euro). Een zogenaamd sociaal VAPZ (waarbij tenminste 10% van de VAPZ-pensioenpremie wordt besteed aan de financiering van solidariteitsprestaties), kan zelfs op iets meer fiscale gratie

rekenen. De maximum aftrekbare premie bedraagt namelijk 9,40% van het begrensde beroepsinkomen (met als maximum aftrekbare premie 3.282,39 euro voor het jaar 2011).

Als kers op de taart is op VAPZ-bijdragen geen premietaks (4.4%) verschuldigd.

UITKERING

Met welke belasting moet men rekening houden bij uitkering van het langverwachte extralegale pensioen? De jaarlijkse winstdeling die de verzekeraar of pensioeninstelling toekent, is onderworpen aan een winstdelingstaks van 9,25%. Het gedeelte van de pensioenuitkering dat wordt toegekend als winstdeling, is vrijgesteld van personenbelasting – zij het onder bepaalde voorwaarden. Wat het kapitaal betreft, wordt de impact in de personenbelasting beperkt door het belasten van een zogenaamde fictieve rente, waardoor het kapitaal niet in één keer wordt belast maar gespreid gedurende 10 of 13 jaar ten belope van een bepaald percentage. Zo kan men in het beste geval de belastbare basis beperken tot 4 % van het ontvangen pensioenkapitaal gedurende 10 jaar. Dat fictief berekende pensioeninkomen wordt net als het wettelijke pensioen belast tegen de progressieve tarieven.

EXTERNE INDIVIDUELE PENSIOENTOEZEGGING

Het VAPZ is het enige stelsel binnen de tweede pensioenpijler dat ook openstaat voor zelfstandigen die binnen een eenmanszaak werken. Zelfstandigen die via een vennootschap werken, kunnen deze privébijdragen tevens aanvullen met extra pensioenopbouw via hun vennootschap, zoals een Externe Individuele Pensioentoezegging, een Externe Collectieve Pensioentoezegging of een Interne Individuele Pensioentoezegging.

De twee belangrijkste verschijningsvormen van de extra pensioenopbouw binnen de vennootschap zijn onbetwistbaar de Externe Individuele Pensioentoezegging (IPT) en de Interne Individuele Pensioentoezegging. Onder die laatste noemer

vallen de klassieke bedrijfsleiderverzekering en de onderhandse pensioenovereenkomst, ook pensioenbelofte genaamd.

De bijdragen van de IPT zijn, onder bepaalde voorwaarden en binnen bepaalde grenzen, aftrekbaar als beroepskost in hoofde van de vennootschap. Zo moeten de IPT-premies definitief worden gestort ter uitvoering van een reglement of contract, aan een daartoe erkende instelling binnen de Europese Economische Ruimte. Verder moeten de wettelijke en extralegale uitkeringen naar aanleiding van de pensionering voldoen aan de zogenaamde 80%-regel. Dat houdt in dat de wettelijke en extrawettelijke toekenning bij pensionering niet meer mag bedragen dan 80% van de laatste normale brutojaarbezoldiging en rekening moet houden met de normale duur van de beroepswerkzaamheid. De premies betaald in het kader van de IPT zijn wel onderworpen aan de premietaks van 4,4%. Ook hier is op de jaarlijkse winstdeling een taks verschuldigd van 9,25%.

Een belangrijk voordeel dat is verbonden aan het IPT, is dat het kapitaal dat aan een bedrijfsleider wordt uitgekeerd, belastbaar is in de personenbelasting aan het afzonderlijke tarief van 10% op voorwaarde dat de bedrijfsleider tot op de wettelijke pensioenleeftijd actief is gebleven. Wanneer een IPT-kapitaal, opgebouwd via premies gestort door de vennootschap, wordt uitgekeerd voor de leeftijd van 65 jaar, wordt dat belast aan het afzonderlijke tarief van 16,5%. Het gedeelte van de pensioenuitkering dat bestaat uit winstdeling, is ook hier in beginsel volledig vrijgesteld van personenbelasting.

De IPT en de Collectieve Pensioen Toezegging (ook groepsverzekering genaamd) bieden aan de bedrijfsleider dezelfde bescherming en ook de fiscale behandeling is gelijklopend. Daar waar een groepsverzekering wordt afgesloten voor alle bestuurders/zaakvoerders van een vennootschap, kan een IPT wel worden uitgewerkt op maat van elke bedrijfsleider.

INTERNE INDIVIDUELE PENSIOENTOEZEGGING

De meest voorkomende extra pensioenopbouw onder de noemer van de Interne Individuele Pensioentoezegging bestaat in het aanleggen van een interne pensioenvoorziening (de pensioenbelofte) binnen de vennootschap. In vergelijking met de andere stelsels, de IPT of de groepsverzekering, biedt die boekhoudkundige reservering het voordeel dat geen effectieve betalingen geschieden aan derden, zodat de vennootschap die middelen kan aanwenden voor investering of winstuitkering. Om dezelfde reden (geen premiebetaling) is geen premietaks verschuldigd. Ook de winstdelingstaks van 9,25% is hier logischerwijze niet van toepassing. Wil men aan dit regime toch een aantal nadelen toekennen, dan moet men zich wellicht beperken tot het eventuele risico wanneer de vennootschap in financiële problemen komt en niet in staat zou zijn tot uitkering van het 'gereserveerde' pensioenkapitaal alsook een belasting aan een tarief van 16,5% bij uitkering van het pensioenkapitaal (ongeacht of de pensioenleeftijd 60 of 65 jaar bedraagt).

HET MEEST VOORDELIG

Ook al is het belangrijk om steeds elk concreet geval apart te analyseren, samenvattend kan men stellen dat het VAPZ fiscaal het meest voordelige regime is en men dit

het best maximaal benut op basis van het uitgekeerde loon. Bij vergelijking van de andere regimes waarmee men de overige ruimte binnen de 80%-regel kan opvullen, is het belangrijk af te wegen dat met een interne pensioenbelofte geen financiële middelen uit de vennootschap stromen bij wijze van premiebetaling. Anderzijds geeft een IPT het voordeel dat pensioenuitkeringen onder bepaalde voorwaarden worden belast aan het afzonderlijk tarief van 10%. Ook kan men binnen deze premiebetalingen vaak op een kostenefficiënte manier een verzekering gewaarborgd inkomen en invaliditeit opnemen. De premies binnen een IPT voor die bijkomende verzekeringen liggen immers lager wanneer men deze in een globale verzekeringspolis kan bundelen. ■

De Generatiepactwet van 2006 voerde een zogenaamde 'langerwerkenstimulans'. Daardoor wordt een VAPZ-pensioenkapitaal dat wordt uitgekeerd op 65 jaar, aan een zelfstandige die tot die leeftijd effectief actief bleef, slechts voor 80% omgezet in een fictieve rente. Dat resulteert in een belastbare fictieve rente van 4% in plaats van 5%.